

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 136/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžnč 3/2013 z 3. decembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2014 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžnč 3/2013 z 3. decembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou sa táto domáhala, aby odporca (Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky), ktorému bola adresovaná jej sťažnosť z 8. júla 2012 proti postupu Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave pri vybavovaní sťažnosti zo 7. februára 2012 a ďalších podnetov, bol zaviazaný prešetriť ju v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.

2.1 Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *„Navrhovateľka sa domáha súdnej ochrany pred tvrdenou nečinnosťou odporcu návrhom podaným podľa § 250t O.s.p., a žiada zaviazať odporcu prešetriť sťažnosť zo dňa 08.07.2012 proti postupu Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave pri vybavovaní sťažnosti zo dňa 07.02.2012.*

Konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy je upravené v štvrtej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku v § 250t.

Súčasťou práva na súdnu ochranu v zmysle judikatúry ESLP je okrem iného právo na konanie bez zbytočných prieťahov. Toto právo sa však netýka iba konania na súde, ale aj v konaní pred inými orgánmi, ktoré rozhodujú o právach a záväzkoch inak chránených čl. 6 Dohovoru. Aplikácia relevantnej judikatúry týkajúca sa plynulosti konania na súde platí aj na konanie na správnom orgáne.

Podľa § 250t ods. 1 O.s.p., fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Súd o návrhu rozhodne bez pojednávania uznesením. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a primeranú lehotu, nie však dlhšiu ako tri mesiace, v ktorej je orgán verejnej správy povinný rozhodnúť. Súd môže na návrh orgánu verejnej správy túto lehotu predĺžiť. Nedôvodný alebo neprípustný návrh súd zamietne (§ 250t ods. 4 O.s.p.).

Inštitút konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy upravený v štvrtej hlave piatej časti O.s.p. je určený na ochranu fyzickej alebo právnickej osoby, pokiaľ orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom. Petitom je návrh, aby sa nečinnému správne orgánu uložila povinnosť konať a rozhodnúť v primeranej lehote, ktorá nemôže byť dlhšia než tri mesiace od právoplatnosti rozhodnutia.

Prešetrovanie sťažností je predmetom činnosti postupu orgánov, verejnej správy a iných orgánov podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach. Súd v konaní podľa štvrtej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ani v iných druhoch občianskeho súdneho konania nemá právomoc prešetrovať postup pri vybavovaní sťažností.

V predmetnej veci petit podaného návrhu nezodpovedá ustanoveniu § 250t O.s.p., pretože navrhovateľka nežiada uloženie povinnosti konať a rozhodnúť, ale domáha sa nariadenia prešetrenia vybavovania sťažností.

V zmysle § 153 O.s.p. je súd petitom zásadne viazaný a odstraňuje len vady podľa § 43 O.s.p., spočívajúce v nesprávnosti, neúplnosti alebo nezrozumiteľnosti podania. V danej veci súd nemohol poskytnúť navrhovateľke ani poučenie o nesprávnej formulácii petitu, keďže išlo by poučenie o hmotnom práve, ktoré je v zmysle § 5 O.s.p. neprípustné. Takýmto postupom by súd mohol narušiť princíp rovnosti účastníkov v občianskom súdnom konaní (§ 18 O.s.p.).

Súd nemôže odstraňovať vady petitu spočívajúce v hmotnoprávnej kvalifikácii, pretože rozsah poučovacej povinnosti súdu je obmedzený len na procesné práva a povinnosti (§ 5 O.s.p.). Súd tak môže a musí odstraňovať vady petitu spočívajúce v jeho nezrozumiteľnosti, nejasnosti či neurčitosti, nemôže však účastníka poučovať o tom, že účastníkom (navrhovateľom) formulovaný petit je podľa hmotného práva materiálne nevykonateľný. (Števček, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár, 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 186)

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody najvyšší súd návrh navrhovateľky podľa § 250t ods. 4 O.s.p. zamietol.“

3. Podľa sťažovateľky najvyšší súd uprednostnil formalistické posúdenie predpokladu prípustnosti návrhu namietajúceho nečinnosť orgánu verejnej správy pred materiálnym chápaním základného práva na súdnu ochranu, čo podľa sťažovateľky v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu zakladá porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa slov sťažovateľky najvyšší súd nedospel k záveru, že odporca nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným zákonom č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) tým, že je v konaní nečinný a jeho nečinnosťou by mohli byť práva alebo právom chránené záujmy fyzickej osoby alebo právnickej osoby domáhajúcej sa takejto ochrany návrhom porušené alebo inak dotknuté.

3.1 Sťažovateľka uviedla, že najvyšší súd nemal preukázané, že odporca prešetril všetky body jej sťažnosti z 8. júla 2012 osobitne a výsledok prešetrovania každej časti (bodu) sťažnosti jej oznámil v súlade s § 18 a § 20 zákona o sťažnostiach.

3.2 Sťažovateľka uzavrela, že najvyšší súd neodstránil stav jej právnej neistoty, v ktorej sa bude nachádzať, pokiaľ odporca neprešetrí I. a II. bod, 1. bod, 3. až 10. bod, 17. až 22. bod a 25. až 33. bod z jej sťažnosti z 8. júla 2012 v spojení so sťažnosťou zo 7. februára 2012 a po zistení skutočného stavu veci neuvedie, či jej sťažnosť v jej jednotlivých bodoch je v súlade alebo v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, či je v každom osobitnom bode opodstatnená alebo neopodstatnená, a v prípade opodstatnenosti neuvedie príčiny vzniku zistených nedostatkov a ich následky. Najvyšší súd týmto postupom podľa presvedčenia sťažovateľky porušil aj jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a odoprel aj právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

4. Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžnč/3/2013 zo dňa 3. decembra 2013 bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na

súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžnč/3/2013 zo dňa 3. decembra 2013 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

████████████████████, ██████ priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť

k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Ústavný súd najprv uvádza, že sťažovateľka nepriložila k sťažnosti splnomocnenie na zastupovanie advokátom pred ústavným súdom a ani nezdokladovala, že požiadala Centrum právnej pomoci o ustanovenie advokáta [porov. § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov].

7.1 Uvedený nedostatok sťažnosti by už sám osebe bol dôvodom na odmietnutie sťažnosti v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

7.2 Aj napriek uvedenému však ústavný súd s prihliadnutím na požiadavku materiálneho chápania ochrany základných práv a slobôd pristúpil v rámci predbežného prerokovania sťažnosti k jej preskúmaniu z pohľadu novej existencie ďalších dôvodov, ktoré by mali za následok jej odmietnutie v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Ústavný súd vzhľadom na závery najvyššieho súdu v napadnutom uznesení a sťažovateľkine námietky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru pripomína, že súd nemusí rozhodovať v súlade s názorom a presvedčením účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade

s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku.

8.1 Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť zrejmé, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním preprerokúvanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (porov. napr. *Helle v. Fínsko*, č. 20772/92, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. 12. 1997, bod 60; *Rajkovič v. Chorvátsko*, č. 50943/99, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva o prijateľnosti z 3. 5. 2001, bod 2).

8.2 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na povahu a špecifiká správneho súdnictva podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy. Treba rovnako vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky v rámci svojich zákonom (§ 244 a nasl. OSP) zverených právomocí (porov. *mutatis mutandis* IV. ÚS 127/2012).

8.3 Podľa § 250t OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

8.4 Ústavný súd k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a vysporiadaniu sa s námietkami sťažovateľky uzatvára, že právny názor najvyššieho súdu o potrebe zamietnutia jej návrhu je v napadnutom uznesení zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd dostatočným spôsobom

uviedol dôvody, pre ktoré nebolo možné uložiť odporcovi povinnosť konať o sťažnosti sťažovateľky. Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých súd môže uložiť orgánu verejnej správy povinnosť vo veci konať a rozhodnúť, patrí do výlučnej právomoci správneho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a ústavný súd vzhľadom na udržateľnosť záverov najvyššieho súdu nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať do rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu. Sťažnosť je potrebné preto odmietnuť v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú.

9. Pokiaľ sťažovateľka namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, je potrebné upozorniť, že účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“ (pozri II. ÚS 26/95). Sťažovateľka podala sťažnosť ústavnému súdu v čase, keď bolo konanie pred najvyšším súdom právoplatne skončené, a teda právna neistota sťažovateľky bola v čase podania sťažnosti ústavnému súdu odstránená. V tomto smere je potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2016